

DESPĂRȚĂMÎNTUL BRAȘOV — INIȚIATORUL BIBLIOTECILOR POPULARE AMBULANTE ALE „ASTREI“

de EUGENIA GLODARIU

Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român a desfășurat de la înființarea ei, în primul deceniu al celei de a doua jumătăți a sec. al XIX-lea, o bogată și multiplă activitate pe tărîm cultural, creînd în jurul ei o adevărată mișcare culturală.

Avînd la început un caracter mai restrîns științifico-literar, ea își extinde treptat terenul de activitate, începînd cu deceniul al VIII-lea, în vederea realizării dezideratului înscris în punctul 2 al statutelor : „înaintarea culturală a poporului român“.

Formele și mijloacele prin care „Astra“ și-a propus realizarea ridicării nivelului cultural al maselor largi populare sînt dintre cele mai variate, în funcție de necesitățile și posibilitățile existente: case de cultură, cămine culturale, expoziții, școli, întovărășiri economice, cooperative, cursuri de alfabetizare și mai ales prin biblioteci¹.

Acestea din urmă existau în marile orașe din Transilvania, dar lipseau în mediul rural. Ridicarea culturală a țărănimii, răspîndirea cunoștințelor practice, de istorie și literatură nu se puteau face fără a se dispune de fonduri de cărți și broșuri puse la îndemîna sătenilor. Așa s-a născut ideea înființării bibliotecilor în general și cu deosebire a celor din mediul rural, din despărțămîntele și agenturile Asociațiunii. Preocuparea de a le înființa este consemnată în noile statute ale Asociațiunii din 1895: „a înființa prin comunele din despărțămînt biblioteci populare și a le pre-

1 „Astra“. *Informațiuni asupra scopurilor și instituțiunilor Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român în Biblioteca populară a Asociațiunii*, nr. 17 Sibiu, 1904, passim ; I. Agîrbiceanu, *Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român „Astra“, Ce a fost ? Ce este ? Ce vrea să fie ?*, Sibiu, 1936, p. 6—7 ; V. Curticăpeanu, *Mișcarea culturală românească pentru unirea din 1918*, București, 1968, p. 116—118 ; I. Holhoș, N. Nistor, *Contribuția „Astrei“ la realizarea unității naționale*, în *Revista Arhivelor*, nr. 2, 1968, p. 101-102.

vede cu lectură acomodată pentru popor", agenturii comunale revenindu-i sarcina „de a griji de foile, cărțile, eventual de biblioteca populară” din agentura respectivă².

Cele dintii acțiuni îndreptate spre crearea de biblioteci încep la Făgăraș, în 1872³, și continuă cu cele din despărțămintele Sibiu, Șimleul Silvaniei, Dej, Sebeș, Cluj, Abrud, Blaj, Alba Iulia⁴. Necesitatea înființării de biblioteci în centrele despărțămintelor și în agenturi era din cele mai urgente, dar posibilitățile Asociațiunii erau limitate și în nici un caz nu puteau răspunde dorinței de a crea asemenea așezăminte în cît mai multe centre rurale. Pentru a se realiza totuși dezideratul răspîndirii cărții în mediul rural, cu fondurile nu prea mari de care dispune Asociațiunea, s-au propus o serie de sisteme de organizare a bibliotecilor.

Unul dintre acestea era și cel ce prevedea înființarea de biblioteci populare ambulante ale cărui principal avantaj consta în posibilitatea de a rula, într-un interval de timp destul de redus, același fond de cărți în mai multe agenturi.

Inițiativa înființării acestui gen de biblioteci a fost luată de Grigore Maior, redactorul „Gazetei Transilvaniei”, la adunarea generală a Asociațiunii de la Sebeș, din 26—27 august, 1894. În luarea sa de cuvînt a propus următoarele: „Avînd în vedere că ... scopul principal al Asociațiunii este cultura poporului de la țară, care nu se poate atinge decît prin citirea cărților românești bine alese... onorata adunare să hotărască punerea în lucrare a introducerii bibliotecilor populare ambulante”⁵. Adunarea, acceptînd propunerea de mai sus, hotărăște, totodată, pentru încurajarea unor asemenea acțiuni, instituirea unor premii ce urmau a fi acordate despărțămintelor evidențiate în această activitate⁶. Primele sume destinate premiilor au fost donate de același Grigore Maior din fondul adunat de el (50 fl.), în scopul înființării bibliotecilor ambulante⁷.

Proiectul de rezoluție al Biroului Asociațiunii referitor la înființarea bibliotecilor ambulante a fost concretizat într-un „Cerculariu”, trimis tuturor despărțămintelor, la 1 noiembrie 1894 cu îndemnul „de a face

² *Transilvania*, nr. VII, aug.-sept. 1897, p. 180.

³ Arhivele Statului Sibiu (în continuare Arh. St. Sibiu), Fond Astra, dosar 5, nr. 77, 1872; dosar 8, nr. 312/b, 1872.

⁴ *Transilvania*, nr. 13, 1 iulie 1873, p. 155; nr. 17, 1 sept. 1875, p. 194; nr. 3—4, 1—15 februarie 1884, p. 30; nr. 17—18, 1—15 sept. 1884, p. 133.

⁵ *Idem*, nr. 8, 15 august 1894, p. 304.

⁶ *Idem*, (1894), nr. 2, 15 februarie, p. 94—95; nr. 8, 15 aug. p. 310; Arh. Sibiu, Fond Astra, dos. 96, nr. 281, 1895.

⁷ Arh. St. Sibiu, Fond Astra, dos. 96, nr. 281, 1891, p. 1; *Transilvania*, nr. 2, 15 februarie 1894, p. 95.

toți pașii de lipsă pentru sporirea numărului membrilor, a înființa agen-turi și biblioteci populare prin toate comunele⁸. În acest scop, comitetul se angaja să pună la dispoziția agen-turilor dublete din biblioteca Asocia-țiunii și alte cărți potrivite pentru bibliotecile populare⁹. Dar timpul scurt rămas pînă la finele anului 1894 a făcut imposibilă îndeplinirea tuturor condițiilor cerute despărțămintelor pentru acordarea premiului de către conducerea Asociațiunii¹⁰.

În anul următor, conform dispozițiilor conducerii „Astrei“, o serie de despărțăminte încep să înființeze biblioteci. Sistemul bibliotecilor am-bulante, propus de Grigore Maior, n-a fost însă îmbrățișat imediat, unele despărțăminte, cum sînt Blajul și Năsăudul, rămînînd la ideea bibliotecilor stabile înființate chiar cu un număr mic de cărți¹¹. Prima încercare de înființare a bibliotecilor ambulante o face despărțămîntul Brașov la ini-țiativa lui Grigore Maior. La adunarea generală a despărțămîntului Bra-șov din 8 ianuarie 1895 s-a prelucrat circulara C.C. al Asociațiunii nr. 430 din 1 noiembrie 1894 privind înființarea agen-turilor și bibliotecilor și s-a luat hotărîrea de a se depune o activitate mai stăruitoare pentru ca în fiecare din cele 25 comune ale despărțămîntului să ia ființă cite o agen-tură și cite o bibliotecă¹². Aici pînă la începutul anului 1896 funcționau trei biblioteci stabilite (la Turcheș, Dîrste și Prejmer) și era în perspectivă înființarea a încă două¹³. În scopul înființării bibliotecilor ambulante s-au rezervat sume de bani din fondul despărțămîntului¹⁴.

Primul pas în acest sens a fost făcut la Feldioara, în 14 ianuarie 1896: într-un cadru festiv și în prezența delegatului despărțămîntului, Grigore Maior, a fost inaugurată prima bibliotecă ambulantă. În cuvîntul de deschidere, delegatul Asociațiunii a subliniat scopul și intențiile con-ducerii Asociațiunii privind înființarea bibliotecilor, arătînd totodată în-semnătatea circulației și cunoașterii cărții românești. În numele locuito-rilor din Feldioara a vorbit I. Micu, care a exprimat mulțumiri Comitetu-lui Asociațiunii, arătînd că sînt mîndri de distincția ce li s-a făcut de a fi ei primii care pun în circulație o bibliotecă ambulantă și a asigurat, tot-

⁸ *Transilvania*, nr. 12, 15 decembrie 1894, p. 403.

⁹ Arh St Sibiu, Fond Astra, dos. 96, nr. 177, 1895.

¹⁰ Idem. dos. 96, nr. 281, 1895.

¹¹ Idem, Procese verbale, reg. 66, nr. 397, 1895 ; dos. 99, nr. 335, 1895 ; dos. 95, nr. 29, 1895 ; *Transilvania*, nr. 12, 15 decembrie 1895, p. 427, 432 ; nr. X, decem-brie 1896, Partea oficială, IX, XXVIII.

¹² ArhStSibiu, Fond Astra, dos. 96, nr. 177, 1895.

¹³ Idem, dos. 102, nr. 177, 1896.

¹⁴ Idem, dos. 96, nr. 177 și 277, 1895 ; *Transilvania*, nr. 10, 15 octombrie 1895 ; p. 346.

odată, conducerea Asociațiunii că poporul feldioorean atît de doritor de carte românească este în măsură să prețuiască importanța existenței bibliotecii¹⁵. La sfîrșitul festivității, s-a făcut o scurtă prezentare a cărților din bibliotecă și au fost împărțite primele cărți, cele mai solicitate fiind istoriile naționale: „Istoria românilor sub Mihai Vodă Viteazul“ de N. Bălcescu și „Istoria pentru începutul românilor în Dacia traiană“ a lui Petru Maior. La scurt timp după înființarea bibliotecii s-au tipărit instrucțiunile pentru administrarea și funcționarea ei. Se stabilea modul de organizare, împrumut, înregistrare și ținere a evidenței bibliotecii¹⁶. După cum reiese din raportul bibliotecarului, încă din primele luni, toate cărțile au fost împărțite¹⁷. Biblioteca a fost controlată și de un trimis al Ministerului de Interne, care avea sarcina de a-i verifica fondurile. Delegatul, negăsind cărți interzise, a remarcat însă utilitatea bibliotecii socotind inițiativa înființării ei vrednică de a fi urmată și de alte națiuni¹⁸.

Pentru a da un caracter organizat activității de înființare și organizare a bibliotecilor, Comitetul despărțămîntului Brașov în frunte cu Andrei Birseanu, pornind de la instrucțiunile de funcționare a bibliotecii din Feldioara, au elaborat un Regulament¹⁹ pentru administrarea bibliotecilor ambulante. Regulamentul fixa: mijloacele materiale care constau „din contribuirile membrilor și eventuale ajutoare...“, sediul la Brașov al bibliotecii și compoziția cărților ei. Ele trebuiau să fie „bine alese și întocmite pentru trebuințele cititorilor... de toată categoria“. În continuare, în art. II—III Regulamentul se referă la modul de organizare și funcționare al bibliotecii : ea era împărțită în grupuri mici — biblioteci ambulante — fiecare avînd aceeași mărime, cuprins diferit, purtînd sigiliul despărțămîntului și un număr de ordine. Biblioteca era încredințată agenturii și respectiv unui membru ales ca bibliotecar. Se stabileau, de asemenea, și cîteva reguli privind modul de împrumut, întreținerea cărților etc. Citirea cărților era gratuită și termenul de împrumut nu mai mare de două săptămîni. Biblioteca funcționa de obicei duminica dimineața. Bibliotecarul, pe lîngă inventarul cărților, trebuia să întocmească un registru de evidență și, la sfîrșitul fiecărui an, o dare de seamă asupra desfășurării activității. Ultimul articol se referă la modul de transferare al bibliotecilor : schimarea locului bibliotecii se făcea la cîte un an, si-

¹⁵ *Gazeta Transilvaniei*, (1896), nr. 11, 16/28 ianuarie, p. 1—2 ; nr. 40, 21 febr./4 mart., p. 2.

¹⁶ *Ibidem* ; *Transilvania*, nr. III, martie 1896, p. 82—83.

¹⁷ *Gazeta Transilvaniei*, nr. 32, 11/23 februarie 1896, p. 1.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Idem*, nr. 136, 21 iunie/3 iulie 1898, p. 4.

multan în întreg despărțământul, astfel încît fiecare bibliotecă să ajungă în altă comună.

Biblioteca mare a despărțământului avea în anul 1898, 358 volume, împărțite în patru biblioteci ambulante, fiecare cu depozitul ei²⁰ și care se rula în agenturile despărțământului.

Biblioteca I, înființată la Feldioara, în anul 1896, dispunea la început de 81 volume între care precumpăneau cele cu caracter istoric și literar : „Letopisețul Țării Moldovei“ de I. Neculce, „Istoria românilor sub Mihai Vodă Viteazul“ de N. Bălcescu, „Mihnea Vodă“ de Alex. Odobescu, opere de Slavici, Caragiale, Balzac, Puskin, Tolstoi, Bergson, Korolenko, Heine, Björnson, Defoe, Bolintineanu, Densușeanu etc. Nu lipseau nici cunoscutele cărți populare „Alexandria“ și Esop „Viața și fabule“. Cele mai citite au fost legendele istorice, povestirile, baladele și cărțile de istorie²¹.

Biblioteca a II-a, cu 109 volume, a fost înființată și predată locuitorilor din Brașovul vechi la 6 martie 1898. În decurs de numai trei luni și jumătate ea a fost frecventată de 332 cititori, numărul lor fiind însă mai mic decît cel real, după cum se remarcă în darea de seamă a bibliotecii, din moment ce se practicau lecturile în grup²².

Biblioteca a III-a, alcătuită din 80 volume, a fost pusă la dispoziția populației din Feldioara, iar cea existentă aici a fost trasferată la Hărman. Cu ocazia inaugurării bibliotecii s-au înscris și foarte mulți membri noi ai Asociațiunii²³. Cît privește cea de a patra bibliotecă ea urma să fie pusă la dispoziția ucenicilor sodali din Brașov²⁴.

Avantajele acestui sistem de biblioteci constau în cheltuieli nu prea ridicate (70—90 florini pe an) și în transferarea lor lesnicioasă dintr-o comună în alta. Raportul despărțământului Brașov sublinia avantajele și eficacitatea acestui sistem privind mai ales rulara rapidă a cărților. Astfel se arată că în decurs de doi ani și jumătate, biblioteca a avut 773 cititori dintre care, în primul an 662, în al doilea, 105, iar în prima jumătate a celui de al treilea, abia 6. Acest fapt explica necesitatea schimbării bibliotecii cu alta, care să trezească din nou interesul. Raportul numea aceste biblioteci „biblioteci vii“²⁵.

²⁰ *Idem*, nr. 132, 17/29 iunie 1898, p. 2.

²¹ *Ibidem*.

²² *Ibidem* ; *Transilvania*, Partea Oficială, 1898, p. 51.

²³ *Gazeta Transilvaniei*, (1898), nr. 133, 18/30 iunie, p. 1 ; nr. 195 6/18 septembrie, p. 2.

²⁴ *Transilvania*, nr. I—II, ianuarie-februarie 1899, p. 61.

²⁵ *Gazeta Transilvaniei*, nr. 132, 17/29 iunie, 1898, p. 2.

Comitetul central al Asociațiunii discutînd sistemul acesta de biblioteci, intenționa să-l recomande drept cel mai util pentru întreaga Transilvanie²⁶. Poate și de aceea proiectul de regulament pentru funcționarea bibliotecilor populare ale Asociațiunii, început a fi elaborat încă din 1897, a fost respins din pricina limitării lui doar la bibliotecile ambulante, sistem care încă nu fusese adoptat de toate despărțămintele²⁷. Proiectul refăcut a fost aprobat în 1899 și, după dezbaterile lui generală, „Regulamentul pentru înființarea și administrarea bibliotecilor populare ale Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” a intrat în vigoare în același an²⁸. Regulamentul cuprindea 14 puncte și prevedea înființarea atît a bibliotecilor stabile, cit și a celor ambulante. În privința bibliotecilor ambulante, el menținea (paragr. 10—12) prevederile și instrucțiunile de funcționare a bibliotecilor brașovene : aceeași mărime, cărți din deosebite ramuri, împărțite în grupuri cu numere și inventare separate. Sediul despărțămîntului era totodată și sediul bibliotecilor populare ambulante, iar durata staționării și transferarea lor se fixau de comitetele cercuale. Regulamentul se încheie cu dispozițiile privind împrumutul cărților²⁹.

Exemplul celor de la Brașov a fost curînd urmat la Făgăraș³⁰, la Timișoara³¹ și în despărțămîntul Mureș-Turda³², unde iau ființă primele biblioteci populare ambulante. Grigore Maior, la invitația conducerii despărțămîntului Năsăud, organizează două biblioteci ambulante pentru despărțămîntul menționat și dă îndrumările necesare³³.

Fondurile destinate înzestrării cu cărți a bibliotecilor proveneau din cele 20 procente din venitul despărțămîntelor rămase la dispoziția acestora. Se adaugă donații ale unor instituții³⁴ și din partea unor particulari (în bani și cărți)³⁵, diverse colecte făcute atît cu prilejul unor serbări cul-

²⁶ *Idem*, nr. 241, 4/16 noiembrie 1898, p. 3.

²⁷ *Transilvania*, Partea Oficială, 1898, p. 114.

²⁸ *Idem*, Partea Oficială, 1899, p. 64, 66 ; ArhStSibiu, Fond Astra, Procese Verbale, reg. 70, nr. 852, 1899, coala I.

²⁹ *Transilvania*, Partea Oficială, 1899, p. 64—66.

³⁰ *Gazeta Transilvaniei*, nr. 286, 25 decembrie 1899, p. 4.

³¹ *Transilvania*, nr. III, martie 1899, p. 113—114.

³² *Gazeta Transilvaniei*, nr. 213, 1/13 octombrie 1898, p. 2—3

³³ *Transilvania*, nr. III, martie 1899, p. 18 ; *Gazeta Transilvaniei*, nr. 28, 7/19 februarie 1899, p. 4.

³⁴ De ex., Banca Albina, Banca Națională din București (*Gazeta Transilvaniei*, (1898), nr. 19, 25 ianuarie/16 februarie, p. 6 ; nr. 213, 1/13 octombrie, p. 2—3).

³⁵ Printre donatori : A. Mureșanu, E. Mureșanu, V. Goldiș, N. Petra-Petrescu (*Gazeta Transilvaniei*, (1898), nr. 19, 25 ianuarie/16 februarie, p. 6 ; nr. 136, 21 iunie/3 iulie, p. 3 ; nr. 213, 1/13 octombrie, p. 2—3 ; *Transilvania*, Partea Oficială 1898, p. 73).

turale, spectacole teatrale³⁶. cît și în comunele din despărțămînt³⁷. Este semnificativ în acest sens aspectul despărțămîntului Brașov : „... înregistrăm că între sprijinatorii bibliotecilor noastre populare numărăm reprezentanți din toate clasele noastre sociale, săteni și orășeni, plugari, funcționari și comercianți, bărbați și femei, dovadă că zelul lor pentru cultură a prins rădăcini în întreaga societate a noastră și de altă parte, că publicul nostru, cu toate împrejurările grele în care trăiește, este gata a sprijini orice întreprindere menită a contribui la înaintarea poporului...“³⁸.

Urmare a sporirii fondurilor destinate bibliotecii a fost creșterea apreciabilă a numărului acestora. Despărțămîntul Brașov, de pildă, avea în 1899 opt biblioteci ambulante, fiecare cu cîte 80—100 de volume³⁹. Totodată mărirea fondurilor a creat premisele pentru îmbogățirea organizării și creșterii eficienței bibliotecilor. În acest scop, Grigore Maior preconiza în anul 1899 un sistem de biblioteci ambulante de trei serii a cîte 10 biblioteci ce urmau să circule concomitent în toate comunele despărțămîntului⁴⁰.

S-a avut în vedere și indicarea celor mai potrivite cărți destinate acestor biblioteci prin întocmirea, mai întîi la Brașov, a unui catalog al publicațiilor — între care figurau multe apărute în România — și apoi a unui repertoriu, elaborat de conducerea „Astrei“ în 1900⁴¹.

Înființarea bibliotecilor ambulante a stîrnit ecou în presa transilvăneană și mai ales în cea din România. Ziarele transilvănene s-au situat pe poziții diferite, unele optînd pentru noile biblioteci, altele pentru cele vechi („Foaia poporului“, „Revista Orăștiei“ etc.)⁴².

Revista enciclopedică „Albina“ ce apărea la București, publică un articol detaliat despre bibliotecile ambulante, arătînd modul de organizare și administrare, precum și avantajele pe care le prezenta acest sistem de biblioteci⁴³. În încheiere, în articol se sublinia importanța înființării lor „pentru românii de peste munți... a căror cultură națională este atît

³⁶ Cum este cel susținut de diletanții români din Brașov (*Gazeta Transilvaniei*, (1898) nr. 3, 4/16 ianuarie, p. 3; nr. 4, 6/18 ianuarie, p. 2—3; nr. 245, 8/20 noiembrie, p. 3).

³⁷ V. Goldiș a inițiat o colecție specială în acest sens (*Transilvania*, Partea Oficială, 1898, p. 73).

³⁸ *Idem*, nr. VI, iunie 1899, p. 220.

³⁹ *Idem*, p. 217.

⁴⁰ ArhStSibiu, Fond Astra, dos. 148, nr. 154, 1902.

⁴¹ *Idem*, Procese Verbale, reg. 70, nr. 1040, 1899, coala II.

⁴² *Gazeta Transilvaniei*, nr. 32, 11/23 februarie 1896, p. 1.

⁴³ Articolul a fost reprodus în *Gazeta Transilvaniei*, (1898), nr. 241, 4/16 noiembrie, p. 2; nr. 245, 8/20 noiembrie, p. 2—3.

de restrinsă pe terenul școlar...⁴⁴. Despre modul de organizare și administrare a bibliotecilor ambulante cer informații, încă din anul 1896, și reprezentanți ai cercurilor culturale din România, care urmăreau să introducă acest sistem în satele de pe valea Prahovei⁴⁵. De altfel, se pare că înființarea primelor biblioteci rurale din România, în 1898, și întreaga campanie pornită în acest sens în anii următori a fost influențată de înființarea bibliotecilor ambulante din Transilvania⁴⁶.

Odată cristalizat sistemul de organizare, funcționare și dotare al bibliotecilor în epoca de pînă la 1900, în veacul următor acțiunea de creare a acestor instituții a cunoscut un avînt deosebit. În 1900 erau 54 biblioteci, iar în 1914 numărul lor se ridică la 626, dintre care foarte multe ambulante⁴⁷. În primii ani ai secolului al XX-lea, despărțămintele care se situau în frunte în privința numărului bibliotecilor ambulante erau Brașovul cu 12 biblioteci⁴⁸, urmat de Timișoara cu 10 biblioteci⁴⁹.

Faptul că inițiativa creării și funcționării bibliotecilor ambulante a apărut la Brașov, de unde s-a extins apoi în toată Transilvania, nu este întimplător. Brașovul, ca despărțămînt se remarcase continuu în întreaga activitate a „Astrei” fiind unul din cele mai dinamice organisme ale Asociațiunii. Gruparea de intelectuali entuziaști din jurul „Gazetei Transilvaniei” și fondurile bănești mai mari obținute din raza sa de activitate au fost totdeauna condiții prielnice pentru desfășurarea unei munci culturale susținute. Se adaugă împrejurările ce au favorizat circulația și cunoașterea cărții în genere, precum și posibilitățile mult mai lesnicioase și numeroase de procurare a tipăriturilor, existente în vecinătatea României. În cuprinsul despărțămîntului cartea românească ajunsese a fi căutată nu numai în centrele urbane ci și în sate, unde știutorii de carte erau mult mai numeroși decît în alte regiuni.

Importanța bibliotecilor ambulante constă mai întîi în contribuția pe care o aduceau la îndeplinirea programului de culturalizare al Asociațiunii. Un asemenea sistem de biblioteci, permitea, în al doilea rînd, obținerea unor rezultate mai bune pe linia răspîndirii cărții în mediul rural,

⁴⁴ *Idem*, nr. 241, 3/16 noiembrie 1898, p. 3.

⁴⁵ *Iedm*, nr. 38, 18 februarie/1 martie 1896, p. 3.

⁴⁶ *Idem*, (1898), nr. 156, 16/28 iulie, p. 3 ; nr. 200, 13/25 septembrie, p. 4—5 ; I. Dima, *Începuturile bibliotecilor pentru copii în România*, în *Revista Bibliotecii*, nr. 12, 1966, p. 731—733.

⁴⁷ E. Glodariu, *Biblioteci populare ale „Astrei”* (partea a II-a), în *Acta Musei Napocensis*, VII, 1970, p. 310—311.

⁴⁸ ArhStSibiu, dos. 143, nr. 134, 1901.

⁴⁹ *Idem*, dos, 148, nr. 40, 1902.

fără a necesita fonduri bănești apreciabile. Și, totodată, transferarea bibliotecilor, dintr-o agentură în alta, la anume intervale era în măsură să trezească și să sporească interesul pentru carte mai mult decât îmbogățirea unor biblioteci stabile care putea trece neobservată de cei cărora li se adresa.

În sfârșit, datorită criteriilor ce au stat la baza selectării publicațiilor menite a constitui fondul de cărți al unei asemenea biblioteci, cititorilor li se oferea o lectură variată și astfel canalizată încît să răspundă atît cerințelor lucrative cotidiene, cît și formării culturii în general și a conștiinței naționale în special.

Crearea de către Asociațiune, a bibliotecilor populare ambulante, alături de cele stabile, a adus o reală contribuție la procesul de culturalizare a maselor largi în Transilvania. Prin intermediul lor „Astra“ și-a făcut cunoscute programul și țelurile, a trezit gustul pentru citit, contribuind astfel la micșorarea numărului neștiutorilor de carte, la răspîndirea culturii și în mediul rural.

DIE ZWEIGSTELLE BRAȘOV — SCHÖPFERIN DER WANDERBIBLIOTHEKEN DER „ASTRA“

(ZUSAMMENFASSUNG)

Die Verfasserin stellt eine Seite der Tätigkeit der „Astra“ vor: die Gründung der wandernden Volksbibliotheken.

Die Initiative erhob Grigore Maior, Schriftleiter der „Gazeta Transilvaniei“ bei der Generalversammlung der „Astra“ in Sebeș am 26—27 August 1894. Sie wird von der Zweigstelle Brașov verwirklicht, in deren Bereich, in der Gemeinde Feldioara, am 14 Jänner 1896 die erste wandernde Volksbücherei ins Leben tritt. Bis 1900 zählt die Zweigstelle Brașov 12 Wanderbibliotheken.

Das System dieser Bibliotheken wurde in vielen Zweigstellen der „Astra“ angenommen, dank seiner Vorteile: der rasche Umlauf der rumänischen Bücher, verhältnismässig bescheidene Geldmittel, ausgewählter Lektürenbereich, der alle Fachgebiete welche die Landbevölkerung interessiert, enthält.

Neben den ständigen Bibliotheken brachten die wandernden Volksbüchereien einen wesentlichen Beitrag zum Werke der Volksbildung der breiten Massen aus Transilvanien.

